

DE ARCHITECT

DE NATTE DROOM VAN SUBURBIA

KOEN VAN SYNGHEL

Sinds vorige week is de kunstencampus van De Singel in Antwerpen een permanent kunstwerk rijker. In de vijver die architect Léon Stynen samen met het Singelgebouw ontwierp, ligt nu een blauw zwembad verzonken. Een droog blauw bad. Een monochrome sculptuur, zo je wil, maar het bouwwerk is bedoeld als kunstwerk. De ingreep komt van de Franse kunstenaar Dominique Gonzalez-Foerster en vormt het sluitstuk van het project *Curating the campus*. Het project werd in 2004 gelanceerd door curator Moritz Küng om naast architectuur, dans, muziek en theater ook beeldende kunst een plek te geven op de campus. Küng stond in voor de architectuur-programmatie. Het verwondert dus niet dat hij kunstenaars aantrok die architectuur of architectonische objecten zoals een zwembad gebruiken als artistieke middelen. Dominique Gonzalez-Foerster heeft zich laten inspireren door de Britse schrijver James Graham Ballard (1930-2009). In zijn sciencefictionachtige romans schetste die treffend de vervreemdende sfeer van artificieel gebouwde landschappen. Daartoe behoorden de psychologische effecten van *unheimliche* plekken, die voortko-

Het kunstwerk van Dominique Gonzalez-Foerster in de Singel in Antwerpen. © Dries Luyten

Het werk irriteert omdat het zijn functie niet waarmaakt. In dit blauw kan je alles, behalve zwemmen

men uit een vergaande technologisering van de stedelijke ruimte. De sciencefiction van Ballard brengt geen futuristische *Star Wars*beelden, maakt toont veeleer de ontredde die modernistische architectuur kan achterlaten. Met een duur woord heet dat 'dystopisch modernisme', wat zoveel wil zeggen als de negatieve, donkere achterkant van de utopie. Een droog, knalblauw zwembad. Het icoon van modern verkavelingsgeluk

ligt nutteloos in Stynens modernistische betonnen vijver. Nutteloos voor wie zwemmen wil. Betekenisvol voor wie in deze 'misplaatste' architectuur de spiegel ziet van een architectuur die gedreven wordt door Hollywood-verlangens. Het werk irriteert omdat het nutteloze architectuur is. Het maakt de functie niet waar die ze pretendeert. Want in het blauw van Gonzalez-Foerster kan je alles, behalve zwemmen. Zo creëerde de kunstenaar iets wat een architect zo moeilijk kan of niet gevraagd wordt, namelijk een opzichtige, contemplatieve ruimte scheppen. Naast de vijver plaatste Gonzalez-Foerster ook nog een paar betonnen sokkels die inspelen op de architectuur van Stynen en de recente uitbreiding van architect Stéphane Beel. De sokkels dragen echter alleen zichzelf. Niets dus. Of de schimmen van een denkbeeldige skyline van een grootstad. De Ballard-tuin bereik je door een poortje, gezaagd uit de betonnen tuinmuur. Het poortje kan je opvatten als een passage naar een andere wereld. Een andere wereld die echter verdomd gevaarlijk lijkt op de illusies die vele voorstellingen koesteren in hun suburbane slaapwijken.